

S Z E M L E

Roth Gyula nyolevan éves

Az egész magyar erdészársadalom szeretettel gondol Roth Gyulára, a magyar erdőművelés-tudomány nesztörára, aki ez év szeptemberében töltötte be életének nyolevanadik évét jó egészségben és teljes szellemi frissességben. A megemlékezés Roth Gyula életéről és munkásságáról azért is nagyon időszerű, mert népi demokráciánk érdemei elismerésül nemrégén tüntette ki őt a mezőgazdasági tudományok doktora címmel és mert most jelent meg *„A magyar erdőművelés különleges feladatai»* című kitűnő munkája.

Roth Gyula sokoldalú munkásságát rövid cikkben ismertetni csak kiragadott példákkal lehet. Tevékenysége és eredményei olyan gazdagok, hogy azt mind felsorolni terjedelmes munkát kívánná. Élete és munkássága az elmúlt fél évszázad magyar erdészeti oktató és tudományos munkának egyik legjellegzetesebb fejezete.

Tudományos munkássága a múlt század végén abban az időben indult el, amikor a sablonos erdőgazdálkodás megrendült és a leg jobb szakemberek, mint *Gayer* és *Morozov* új biológiai irányok felé mutattak. Roth is vállalta a haladó elvek hirdetőjének hálátlan szerepét. Az állomány-ápolásban letért a régi sablonos elvekről, új törzssztyalizozást készített, mely az egyes fák minőségének elbírálásában korszerű volt. Az újfajta gyéritésekről már 1905-ben tartott előadásokat és írt tanulmányokat. Likavkai «erdőlési kísérlete» és annak érdekes eredményei újszerűek voltak. Erőteljes, bátor gyéritésével már akkor híve volt a többszintű és elegyes állomány kialakításának.

Úttörő munkát végzett a természetes felújítás elveinek terjesztésében és ilyen kísérletek beállításában. Itt is harcos kiállásra volt szükség, mert az erdőbirtokosok és fakitermelők ragaszkodtak a mesterséges felújítással járó tarvágáshoz. Ezek a körök rossznéven vették Roth professzortól, hogy a természetes felújítással többet foglalkozik, mint a mesterséges-sel. Már 1907-ben állított be több helyen csoportos felújításos — *Gayer-féle* — és szálaló szegélyvágásos — *Wagner-féle* — természetes felújításokat. Kísérleti területeinek számát állandóan szaporította. Az egyenletesen bontó *Heyer—Hartig-féle* ernyős vágásról letérve, később a *wagneri* és *gayeri* elveken felépülő, de sok új egyéni elemet is tartalmazó saját vonalas szálaló-vágásos rendszerét vezette be. E tárgyú előadásainak és cikkeinek száma is tekintélyes.

Roth Gyula volt Magyarországon az első, aki a szakközönséget megismertette Közép-Európa legtermékenyebb erdőgazdasági módjával, a *szálalóerdővel*. Előadásokat tartott, cikkeket írt, sőt 1937-ben ilyen irányú kísérleteket is kezdett.

A szálalóerdő gondolata Magyarországon *Fekete Lajos* óta egészen Roth Gyula fellépéséig szinte elaludt. Ő karolta fel ismét 1904-ben és azóta is élenjáró hirdetője ennek az új erdőgazdasági eszmének. A legújabb külföldi eredmények bizonyították be, hogy mennyire helyes volt ilyen irányú munkássága. Vonalas szálaló-vágásos rendszerét nagy érdeklődéssel fogadták

külföldön is. Ma a szálalás fellendülésének korszakában élénk figyelemmel kísérik munkája újabb eredményeit.

Századunk első éveiben még nem volt általánosan ismert a *famagvak származásának kérdése*. Roth Gyula az Erdészeti Kísérletek 1910-es évfolyamától kezdődően többször tért vissza erre a problémára és az ő vezetése mellett kezdtek foglalkozni a magyar szakemberek is a ma annyira időszerűvé vált származási kérdéssel.

Kedvenc témája volt a *külföldi fajajok meghonosítása*. 1900 óta aktív munkása ennek a témának, eredményei ma is megvannak nemcsak Magyarországon, hanem Romániában és Csehszlovákiában is. A güdöllői arborétum megmaradt részei nagyban az ő szorgalmas munkáját dicsérik.

1934-ben *széleskörű fenológiai felvételeket* szervezett országsszerte. Gazdag, összegyűjtött felvételi anyaga feldolgozását, tudományos kiértékelését a felszabadulás előtti kutatásügy nem értékelte. 1953-ban kezdte meg az ERTI ennek az elfelejtett anyagnak a kiaknázását.

Alig volt Magyarországon az elmúlt ötven évben olyan erdőgazdasági biológiai tárgyú probléma, melyhez Roth Gyula hasznosan hozzá ne szólt volna. De munkássága nem marad az ország határai között, hanem azon túl is becsületet szerzett nevének és a magyar erdészetnek. Az 1907-ben Württembergben tartott kongresszuson Roth Gyula tartott előadást az erdő nitrogén-körforgalmáról. Itt találkozott G. F. Morozovval, akinek biológiai szelleméhez már akkor annyira közel állott, Roth tekintélye a nemzetközi szövetségénél is olyan nagy volt, hogy a Svédországban, 1929-ben megtartott újjáalakuló gyűlésen fontos szervezési kérdésekben az ő véleménye alapján történt döntés. 1929-ben a francia elnök mellett ő lett a szövetség alelnöke. 1932-ben a nancy-i kongresszuson az elnöki székbe emelték. Szövetségi előadásain kívül még Párizsban, Majna-Frankfurtban és más városokban tartott előadásokat a magyar erdőgazdasági viszonyokról és egyes szakkérdésekről. 1936-ban ő szervezte meg a *kutatóintézetek nemzetközi szövetségének 9. kongresszusát Magyarországon*. A kongresszuson 92 külföldi szakember vett részt és 116 előadás hangzott el. Roth maga is 7 előadással vett részt a programban. A kongresszus után tartották meg a *2. nemzetközi erdőgazdasági kongresszust*, ahol Roth az állomány-osztályozásról és az erdőlés technikájáról tartott előadást.

A nemzetközi erdészeti kapcsolatokat irodalmi téren is élénken támogatta, több külföldi folyóiratnak volt munkatársa és tudósítója. Irodalmi munkásságának legkiemelkedőbb eseménye az 1935. évben megjelent kétkötetes *Erdőműveléstan* munka volt. Ez az együtt közel ezer oldalát kitevő mű eddig a magyar erdészeti szakirodalom legnagyobb és legfejlettebb erdőműveléstan munkája.

1937-ben dékánja volt a Műszaki Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának.

Roth professzor csaknem félvszázados nevelőmunkájával is maradandót alkotott. Közvetlen előadási modorával meg tudta szerettetni tárgyát hallgatóival, mert szavaiból az alapos tudás mellett a páratlan gyakorlati érzék is áramlott. Előadásait mindig személyi élményeivel élénkítette. Sikerült az erdőművelést abban az időben is súlypontos tárggyá tennie, amikor a korszellem legkevésbé kedvezett az általa hirdetett biológiai iránynak és egyáltalában az erdőműveléstanak: *a mai magyar erdőművelők jó részét Roth Gyula nevelte*.

Erdészeti szaknyelvünk fejlesztésében is nagy szerepe volt Roth Gyulának. Az erdőgazdasági üzemmódok, felújító-vágások és a szálaló-erdővel kapcsolatos fogalmak tisztázását és szabatos magyar elnevezéseit nagyrészt neki köszönhetjük.

Hiányos lenne Roth Gyula munkájának ismertetése, ha nem tennénk említést *vadgazdasági tevékenységéről*. Mindig lelkes vadász volt, ma is az. Különös szeretettel tanította a vadgazdaságtant, sőt mai napig is foglalkozik oktatásával. Mint biológus, mint jó erdőművelő nem elfogult vadász. Rámutatott az erdőművelés és vadgazdaság ellentéteire, igyekezett megtalálni azt az összhangot, amely a korszerűen vezetett erdőgazdaság kereteiben lehetővé teszi a helyesen méretezett vadgazdálkodást. Vadgazdasági tanulmányai közül említést érdemel a csaknem 300 oldal terjedelmű könyvatos jegyzete, melyet hallgatói részére adott ki 1950-ben.

Míg az Erdőműveléstan I. és II. kötete olyan általános erdőműveléstan kérdésekkel foglalkozott, amelyek nemesak a magyar viszonyokra vonatkoznak, hanem az átfogó biológiai alapelveket és eljárásokat tárgyalják; *új munkája a különleges magyar erdőgazdasági vonatkozású kérdéseket tárgyalja*. Korszerűségével és határozott állásfoglalásával ha terjedelmében nem is, de értékben talán felülmúlja az 1935-ben megjelent két kötetet. Egyébként alapos és az első két kötetből függetlenül is jól felhasználható önálló munka. Dokumentációs tartalma a legutóbbi időkiig tartalmazza a magyar szakirodalom termékeit, valamint mindazt, amit tárgykörében idegenből átvehetett. Hazai viszonyokra átértékelte a szovjet és más külföldi eredményeket is.

Roth könyvét érdeklődéssel olvashatják azok is, akik nem munkásai az erdőgazdaságnak, ugyanakkor a szakember gyakorlati kézikönyvként használhatja fel problémái megoldásánál.

Hálás szívvel köszöntjük Roth Gyulát, büszké vagyunk rá és kívánjuk, hogy tovább is jó egészségben és teljes szellemi erőben még sokáig segítsen nekünk a magyar erdőgazdaság kifejlesztésében!

Jablánczy Sándor